

strambotta je ozko povezano z začetki italijanske lirične pesmi. Obravnavani pesemski zvrsti — ki je v bistvu ljudska, čeprav so jo uspešno gojili tudi znani pesniki — so sorodni prov. »estribot«, franc. »estrabot«, špan. »estribote« ali »estrambote«. Seveda so na tako širokem ozemlju — pa celo v sami Italiji — pod tem pojmom obsežene stvaritve z občutnimi vsebinskimi in oblikovnimi razlikami.

K pokrajinskim poimenovanjem za to pesemsko zvrst (str. 12—13) mislim, da smemo dodati še eno, ki je zašla najbrž iz Furlanije med terske Slovence: ljudski pevec P. Negro imenuje svoje sestavke »štrambalôt« (gl. Slovenski etnograf I, 1948, str. 68).

M. Matičetov

Elsa Mahler: Altrussische Volkslieder aus dem Pečoryland. Bärenreiter — Verlag, Basel 1951, 8°, str. 180 + 174 (note).

Često najdemo v zbirkah ljudskih pesmi večglasne priredbe napevov, ki so stilizirani po okusu in umetnostnih nazorih prireditelja. Zato mora vsakogar, ki želi spoznati nepotvorjeno ljudsko izročilo, razveseliti zbirka ruskih pesmi, ki jih je nabrala univ. profesor v Baslu dr. Elsa Mahler v letih 1937 do 1939 na obmejnem ozemlju Estonije ob Pskovskem jezeru in v okolišu pečerskega samostana.

Pesmi, ki jih je posnela na valjce in plošče, je ob sodelovanju priznanih glasbenikov verno transkribirala. Poleg enoglasnih napevov je več točnih zapisov vokalnih večglasij in celo nekaj instrumentalnih primerov. Zlasti važno je, da so posamezne pesmi notirane v celoti, ali vsaj po več zvočnih kitic. Tako je mogoče dobro opazovati, kako »vzorčna melodija« ritmično (upoštevajoč večinoma najmanjšo ritmično enoto) in melodično variira. Teksti pesmi so podani v »praktični« fonetični transkripciji, v ruskem pravopisu in v nemškem prevodu. Zbirka obsega razne vrste pesmi: obsmrtno in žalostinke, ženitovanjske in deklishe pesmi, pesmi k plesu, šaljivke, zazibalke, vojaške in fantovske pesmi, »razbojniške« in zgodovinske pesmi, žetvene pesmi in kolednice. Čeprav so posamezne vrste teh pesmi podobne našim, pa je njihov značaj zelo različen. Ambitus napevov se giblje najčešče od tetrahorda do heksahorda, zato so najpogostnejši sekundni intervali in intervali do kvinte, prav karakteristična je tudi oktava v nekaterih primerih. Ritem je zelo pester in večinoma merjen po najmanjši ritmični enoti, melodija je pogosto bogato okrašena tudi z daljšimi melizmi. V formalnem pogledu je pogostna vzorčna melodija, ki jo mnogokrat pretrgajo zapevi na vzdihu »ah«. Večglasje je svojstvena heterofonija, v kateri dodani glasovi »podgoloskja« simultano prosto imitirajo vodilni glas in se čisto združijo z njim v unisonu v celih melodičnih odlomkih tudi v sredini zvočne vrstice. Izmed napevov k plesom je treba omeniti znano pesem »Kak u naših u vorot...«, ki je zlasti v prvem delu varianta pri nas zelo razširjenih napevov k »sedmorki«.

K posameznim pesmim je dodan stvarni komentar s splošnimi folklorističnimi in specifično muzikološkimi pripombami in pojasnili. Uvodoma je podan zgodovinski razvoj ozemlja in nekaj oznak sodobnega življenja. V pojasnilih o načinu zapisovanja podaja osebnost posameznih pevk, pevcev in plesalcev. Najzvestejše in najsposobnejše ohranjevalke pevske tradicije so pevke. Knjigi so dodane tudi reprodukcije fotografij, ki podajajo pokrajino, bivališča, pevke in pevce, nekaj prizorov iz običajev in vezenine. Tako je delo, ki je predvsem zbirka pesmi, lepo dopolnjeno z raznimi podatki. Vse to bo zanimalo folkloriste, muzikologe in slaviste.

Radoslav Hrovatin